כ: הלוקח בהמה פרק שלישי בכורות

חלב פוטר איכא בינייהו. פסק ר"ת דחלב אינו פוטר דלקמן בפירקין (דף כד.) מסקינן כרשב"ג דאמר בלוקח בהמה מניקה מעובר כוכבים דפטורה מן הבכורה דלא מרמאמ אא"כ ילדה אבל מעשה אבל לומר לא מיפטרא אי לאו דאיכא ולד בהדה לחזיגה דמרמאמ ליה ומניקתו ומתוך כך מדקדק ר"ת דהכי הלכתא דחייסינן למיעוטא היכא דאיכא מזקה בהדה כי הכא שהיא בחזקת שלא ילדה ואפילו לא קיימא לן כרבי מאיר דמטהר בהיא דרוב תינוקות מטפחים (נדה דף יח:) מעשה סמוך מיעוטא לחזקה לחמיר מיהא חייסינן ואע"ג דבפ"ק דחולין (דף יא:) משמע דאין הלכה כר"מ אפילו לחמיר דקאמר לר"מ דחייס למיעוטא היכי אמיל בשלא משמע דאין הלכה כן דלא קאמר היכי אמלינן בישרא מכל מקום היכא דאיכא חזקה מסייעתא חייסינן והכא איכא חזקה דהעמד בהמה בחזקת שלא ילדה וסמוך מיעוטא דחולבות ואע"פ שאינן יולדות (דף ג:) דרוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן ולא אמרינן סמוך מיעוטא דאין מומחין לחזקה דבהמה בחזקת איסור עומדת עד שלא נשחטה הוא רובא מצוי הוא ושכיח טובא כענין שמצינו ברים גיטין (דף כ:) ואפילו לר"מ דחייס למיעוטא סתם ספרי דדייני מגמגי גמירי והמיעוטא לא שכיח ולא חייס ליה ר"מ כדאמרינן ברים בטח כותים (נדה דף לב.) וכן י"ל בהיתה דינמות (דף קכא:) דחיס שאין להם סוף דדיעבד אשמא מותרת ולא אמרינן סמוך מיעוטא דנמלטים לחזקת אשת איש [ד] ומה שהחמירו שם לכתחלה משום חומרא דאשת איש וגוסס נמי לא אזלינן ביה בתר רובא להעיד עליו להשיא את אשתו [ה] וגם בחתרא דרובא מסבני והדר מקדשי ומיעוטא מקדשי והדר מסבני דאיכא רובא וחזקה להתירא חייסינן למיעוטא להחמיר לפי גירסת רבינו מנגאל בקדושין בפרק שני (דף ג:) ויש לתמוה אהא דפריך הכא לר' יהושע דאמר חלב אינו פוטר מהא דא"ר יהושע בינמות (דף קיט.) יאמה מליאה אינה מוקשת כדמפרש דלא חייס למיעוטא דזכרים ודוחק מתוך כך לומר דפריך ומאי [ו] קשה בהיתה דינמות ליכא חזקה בהדי מיעוטא אבל בהדי מיעוטא דחולבות איכא חזקה ולפיכך חייס ועל כרחין מתניתין דהתם נמי מוכחא דיש חילוק דרישא דלא תנשא ולא תמייסנה כו' מפרש התם מטעם סמוך מיעוטא לחזקה ולא פליג עליה ר' יהושע דאין לומר דפליג בסיפא והא"ה ברישא דאדרבה הוה ליה לאשמועינן דפליג ברישא ואע"ג דאיכא חזקה וכ"ש בסיפא וי"ל [ז] כיון דמשכח בריישא דאיכא לא חש מלמרן מיהו מימה דלמאי דמפיק כ"ש דמקשי לן דכאן א"ל יהושע חלב פוטר אלמא לא חייס למעוטא ואע"ג דאיכא חזקה בהדה ונהיית דינמות משמע דלא פליג ר' יהושע אלא בסיפא אבל ברישא מודה ואי הוה אמרינן דלא חשיב מיעוטא דאיכא חזקה בהדה מה שהיא בחזקת שלא ילדה שאדרבה העמד ולד בחזקת שאינו קדוש בנבוכה [ח] שהוא חולין במעי אמו אז הוה אתי שפיר וגם הא דקריך לומר דאיפוך אבל קשה דא"כ ר"ש בן גמליאל דסבר חלב אינו פוטר אלמא חייס למיעוטא ואע"ג דליכא חזקה בהדה וברים כל הכלמים (ע"ז דף מ:) משמע דלא חייס למיעוטא ולא גזר אאר מקומות אלו אותו מקום כדגזר ר"מ מטעם דחייס למיעוטא ועוד קשיא דבסוף אין מעמידין (שם דף לט:) משמע דר' יוחנן [ט] סבר כר"מ [י] בגבינות בית אוניקי דסמאמ כר' מאיר וטעמא דר"מ משום דחייס למיעוטא כדמפרש בההוא פרקא ובפ"ק דחולין (דף ה:) [יא] דר' יוחנן אבל משחיטת כותי ולא חייס למיעוטא החמודים כדקאמר ר"מ התם גבי יינם אע"ג דליכא חזקה בהדה לא נשחטה וי"ל דליכא סמני טובא דלא [יב] חייסינן למיעוטא ועוד דהתם סתם ואח"כ מחלוקת ברים כל הכלמים פליגתא דר"מ ורבנן אבל עוד ק' דלקמן (דף כד.) נבדו ועוד קשה דבפ' עשרה יוחסין (קדושין דף פ.) גבי רוב תינוקות מעופחים משמע דר' יוחנן סבר כרבנן דקתני שני דברים אין בהם דעת לישאל ועשאום חכמים כמו שיש בהן דעת לישאל ומיהו מצינו למימר דלעולם יח' [יג] כדאמר דמילתיה דר"ש בן גמליאל יט' [יד] סבר ר' יוחנן כוותיה בההיא דמשמע [טו] דמדפטר מטעם דלא מרמאמ להניח אא"כ ילדה [ז] ונפקא מינה היכא דאיכא לחזיגן דהוה לה חלב קודם לידה [אם אא"כ ראיתיה מניקה] דהשתא לא מיפטרא מטעם חלב אי לאו טעמא דלא מרמאמ ולפי זה אפשר [טז] דהוי רבן שמעון בן גמליאל סבר חלב פוטר ואין לחיה השתא לר"מ למיעוטא היכא דאיכא חזקה בהדה מהא דספקינן [יז] הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ומיהו קשה דר"ש בן גמליאל [יח] דאמר כל ששהה ל' יום בחדש אינו נפל הא לא שהה פסיקא הוי [יט] ומפרש [כ] אם לאו כלומר אפילו נפל מן הגג או אכלו חרי אלמא חייס למיעוטא נפלים וברים כל הכלמים לא חייס למיעוטא ונכלא קשיא דרשב"ג קשיא נמי הלכתא אהלכתא [כא] דלא חייסינן למיעוטא דדמשמע בחולין דלא פריך היכי אמלינן בישרא ובהיא דשבת (דף קט.) קיימא לן כרשב"ג כדמוכח התם וי"ל דמן הדין היה לנו לפסוק כרבנן ואדרבנן סמכינן בשאת הדחק מכוסת בהמולן (ינמות דף לז.) אלא [כב] מדרבנן התמירו ביבמה הואיל ומת תוך שלשים ואע"פ שנפל מן הגג או אכלו חרי שמא ישתקע הדבר ויאמרו העולם שפיהם ומת ויבא לידי לעז וקלקול ולכך עשאוהו כספק גם לענין אכילות שלא יבא להקל [כד] בעדות ועוד שבכל מקום הלכה כדברי המיקל בחלב ובלא שהה מ' ימים בבהמה העמידו רבן שמעון בן גמליאל דאי לא הא לא קיימא

לגמריה לא אמרינן יולדת למקוטעין לסבריה אמרינן. הלכך לא נקט סוף שהה: **לגמריה לא אמרינן מקצת היום ככולו: מאי איכא בין ר' עקיבא לר' יהושע.** דבגליון מהכי מי ילדה: **חלב פוטר.** אם מולבת אפילו בתוך שנתה אי שנולדה בבית ישראל (ב) לא ראיתיה יולדת עד לאחר שנתה והרי היא חולבת: **ר' יהושע סבר.** טיעוף פוטר ולא חלב: **היפה לה תמוסה.** אשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים ומת בעלה בלא בנים ואת אין לו ויש לה תמוסה במקומה שיצאת משם: **איבה מוקשת.** שמא עולה בן לחמיה ויהיא זקוקה ליבם: **יצאת מליאה.** שהיתה תמוסה מעוברת כשיצאה זו משם מוקשת: **ומחלה נקיבות.** שאיבה זוקקת לייבום: **אלא איפוך.** תרצתא דר' יהושע סבר טיעוף פוטר והוא הדין לחלב ואמר ר' עקיבא למימר כל שידוע שביכרה ואפילו על ידי טיעוף אין כאן לכהן כו' אפילו אמר חולבת: **והפנית.** בגימטריא: [ז] **גדייה.** נקט משום דדרכה לילד וולדות הרבה בעיבור אחד: **אני רואיה גדייה שעשיתה כסוך שנתה.** כלומר בתוך אותה שנה שילדה הבאתם בנות אחרו הבנות וילדו עד שנבנסו כולן לדיר להתעבר באותה שנה הן ובנותיהם. ולקמן [כא.] בעי מאי נפקא מיניה (ג) [ח] לא"ק: לימא

לגמריה לא אמרינן יולדת למקוטעין איבעית אימא לא אמרינן יולדת (א) (ב) **והבא במקצת היום ככולו קמיפלגי** (ג) **לסבריה אמרינן** (ד) **מקצת היום ככולו לגמריה לא אמרינן מקצת היום ככולו: אמר ר' עקיבא אני לא באתי לידי מדה זו אלא כל שידוע בו': מאי איכא בין ר' עקיבא לר' יהושע אמר ר' חנינא מסורא חלב פוטר איכא בינייהו ר' עקיבא** (ה) **סבר חלב פוטר הלך אחר רוב בהמות ורוב בהמות אין חולבות אלא אם כן יולדות** (ו) **ור' יהושע סבר הא איכא מיעוטא דחולבות אע"פ שאין יולדות ומי חייש ר' יהושע למיעוט והתנן** (ז) **היתה לה** (ח) **חמותה אינה חוששת יצאה מליאה חוששת ואמרינן מאי טעמא דר' יהושע אומר אינה חוששת** (ט) **מפני שרוב מעוברות יולדות ומיעוט מפילות** (י) **וכל היולדות מחצה זכרים ומחצה נקבות סמוך מיעוטא דמפילות למחצה דנקבות והוו להו זכרים מיעוטא ולמיעוטא לא חיישינן אלא איפוך** (יא) **והתניא חלב פוטר דברי ר' יהושע רבי עקיבא אומר חלב אינו פוטר ת"ר** (יב) **דגדייה שילדה שלש בנות וכל בנותיה ילדו שלש שלש כולן נכנסות לדיר להתעשר א"ר שמעון אני ראיתי** (יג) **שעישרה בתוך שנתה למה לי למיתני שלש שלש תוליד חד מינייהו תלת ואינך תרתי תרתי איידי דאיכא חדא דלא סגיא בלא שלש תנא כולהו דילדו שלש שלש ולמה לי למיתני שלש כלל לילדו כולהו תרתי ותיהדר איהי ותוליד בהדיהן** לימא

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פ"ד מהלכות כלכוות הלי' ח טוש"ע י"ד סי' שמ סעיף (ג) ד:
ט ב מיי' פ"ג מהלכות יטוש הלכה יח יט טוש"ע יו"ד סיטן קנו סעיף ט:
י ג מיי' פ"ד מהלכות כלכוות הלי' י טוש"ע י"ד סי' שמו סעיף ז:
יא ד מיי' שם פ"ז הלכה ו:

שיטה מקובצת

(א) יולדת למקוטעין והבא: (ב) קמפליג לגמריה לא אמרינן מקצת היום ככולו לסבריה אמרינן מקצת היום ככולו: (ג) יולדות הוא מדקא חלבה מילד ילדה ודבי יהושע סבר חייסינן למיעוטא ועל תיבות דחולבות אע"פ שאינן יולדות נרשם עליהם קו להורות כי פ"ד ראוי למחקו: (ד) איפוך אימא רבי יהושע סבר הלך אחר רוב בהמות ורוב בהמות אינן חולבות אא"כ יולדות והא מדקא חלבה מילד ילדה ור"ע סבר חיישינן למיעוטא והתניא: (ה) ראיתי גריה שעישרה בתוך שנתה ולפה לי: (ו) מה"ה גדיה עד ד"ה והתניא בדף כ"א ע"א אינו מפר רש"י והוא מקצת ספר הרגמ"ה ומקצת ספר רש"י ואין אדם יכול לעמוד עליו: (ז) מיניה בין ר"ש לת"ק: (ח) דאפילו לרבי מאיר אות ר' נמחק: (ט) איש משום דמיעוט דנפלטים לא שכיח: (י) אשתו משום דסמכינן מיעוט דחיים לחזקת אשת איש וגם: (יא) ומאי קושיא בההיא: (יב) דכיון דאשכח ברייתא: (יג) בבכורה שהיה חולין במעי אמו והך חזקה עדיפא ספי דאיכא בהדה חזקת מפון דלא מפקא ליה מיד הבעלים אז: (יד) כר"מ דאמרינן לר' יוחנן למעושי מוריים ובגינות בית: (טו) דחולין אמרינן דרבי יוחנן: (טז) דלא חייסי למיעוטא: (יז) אלא הרשע לבדו: (יח) דלעולם כדקאי דמילתיה: (יט) גמליאל לא סבר: (כ) ילדה מבלל דחלב אינו פוטר אלא בעיקר מילתיה הוא דספיק כוותיה דלא מרמאמ אא"כ ילדה ונפקא: (כא) דספקינן לקמן הלכה: (כב) דרשב"ג בפ' ר' אליעזר דמילה ותיבות אם לאו כלומר נמחק: (כד) להקל בערוה ועוד כו' המיקל באכל וגם בלא שהה ה' ימים בבהמה החמירו כר"ש:

רבינו גרשום

ודאי לית ליה רוגרירי. אבל סבר פחות מלי מטנפת ומחעברת קודם השלמת לי' ילדות בתוך שנתה: לסבריה. דאמר יולדת בתוך שנתה: אמרינן יולדת למקוטעין קודם השלמת ה' חדשים מיום ליום: לגמריה. דלא אמר בתוך שנתה: לא אמרינן מקצת היום. של יום לי' דסוף טיגוף מכולו כלומר דכבר שלמו ימי טיגוף ובו ביום יכולה להתעבר ותלד ביום אחרון של שנתה אלא בעינן לי' של טיגוף שלמים מעת לעת ואינה יולדת אלא בתחילת שנה שניה. ולסבריה אמרינן מקצת היום ככולו: מאי איכא בין ר' עקיבא לרבי יהושע. לגמריה דלתרוייהו הוי ספק היכא דלא ידיע:

מסורת הש"ס

(א) למקוטעין ל"ק. (ב) (ספחים ד. יש"ק). (ג) יבמות קיט.. (ד) (שם לאיפוך ממומן). (ה) (תוספתא רפ"ז). (ו) מתסה הם"ד ותה"ד מקצת יום מהרין של גמר חדש ממיני לעיבורה לו טיגוף דיולדת בו ביום הם"ד ותה"ד ס"ג לגמריה לא וכו' כטלו הלכך אפילו אים יכו' שנתו הם"ד ותה"ד מאי איכא ל"ק. (ז) לאיש ליה הלכה כשתם. ל"ק. (ח) בעיקר מילתיה. ל"ק. (ט) דסבר. ל"ק. (י) דרשב"ג סוכר חלב. ל"ק. (כ) כפ' ר"מ אם לא הבית אפילו. ל"ק. (ל) הקי"ל כרבנן דלא חייסי למיעוט. ל"ק. (מ) דרבנן. ל"ק.

הגהות הב"ח

(א) גמ' יולדת למקוטעין והכא המקצת: (ב) רש"י ד"ה אלא יכו' ולא: (ג) ד"ה אני ראיתי וכו' מאי נפקא מיניה בין ר"ש לת"ק:

מוסף רש"י

היתה לה חמותה. כמדינת הים וכשיצאה לא היה לה בן ואין יכם לו. אינה חוששת. שמא ניתן לה יכם. תע"ג חייסינן לגיל שמא ילדה לה. כיון שהם הולכים מה ילדה לה כן זכר כיון נקבה מפיק לה לבת מיכם. אבל אמות לאי נמי ילדה לא יקום לה בן לכך אמר אם לא יכם לו אינה חוששת. אבל אם כן ילדה לה חמותה. אבל אמות לאי נמי ילדה לא יקום לה בן לכך אמר אם לא חייסינן שמא ילדה הכא ומכר מליאה. יצאה מליאה. יצאה חמותה מעוברת. חוששת. שמא זכר היה. שם. אינה חוששת. לאיפוך לומר שמא הפילה ואם תמלי לומר לא הפילה שמא נקבה היתה (שם).

רבינו גרשום (המשך)

חלב פוטר איכא בינייהו. אם חולבת היא בתוך שנתה. ר' עקיבא אמר. כל שידוע שביכרה לדבריו כיון דחולבת פטורה דהיינו ידוע דאינה חולבת אלא א"כ ילדה: ור' יהושע. דחייש לטיגוף דהיינו מיעוט דמיעוט מטנפת חייש נמי למיעוטא דחולבות אע"ג דלא יולדת וחייבת בבכורה: היתה לה חמות. במדינת הים. לאשה שהלך בעלה ונתרחה למדינת הים אינה חוששת שמא ילדה בן וזקוקה לו: אבל יצאה מלאה. כלומר מעוברת חוששת ור' יהושע אומר אינו חוששת ותינשא: אלא איפוך. ר' יהושע אמר חלב פוטר כי היכי דפטר טיגוף: רבי עקיבא אומר לא פטר. אלא כל שידוע שודאי ביכרה ולא קשיא הא דרבי יהושע אדרבי יהושע: והתניא. פירשא: גדייה שילדה ג' בנות. בכח אחת בסוף שנתה: וכל בנות ילדה ג' ג'. בהשלמת שנתן: כולן נכנסות לדיר. ביחד להתעשר חדש מן הגדייה. להכי קתני כולן נכנסות לדיר משום דאמרינן לקמן דאין מעשרין משל אשתקד על של שנה זו: אני ראיתי. גדייה שעישרה בנותיה: בתוך שנתה. שבאחת משנותיה נולדו ולא משתכח דהויין הבנות וולדיהן בשנה אחת אלא בשנה מעוברת להעשר בנות. כגון שהיא ילדה בתחילת שנה ובנותיה בסוף שנתן: ותיהדר איהי. הגדייה ותוליד בהדיהו והויין י' בין

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com